

SILKEHALEN (*AMPELIS GARRULUS L.*) I DANMARK VINTEREN 1918—19

AF

P. JESPERSEN

I Efteraaret 1918 viste der sig en ret anelig Mængde Silkehaler paa en enkelt Lokalitet i Jylland. I den Anledning udsendte S. M. Saxtorph, Å. Vedel Tåning og Forfatteren til denne Beretning en Opfordring til en Række fugleinteresserede Mennesker her i Landet om at gøre Jagttagelser over Silkehalens Forekomst i Vinteren 1918—19. Vi modtog et ret stort Materiale af Observationer fra forskellige Egne af Landet, og paa Grundlag af disse Jagttagelser er nedenstaaende Beretning udarbejdet. I Tilslutning hertil er der endvidere foretaget en Sammenligning mellem Silkehalens Indvandring i 1918—19 og den tidligere større Invasion af Silkehale her i Landet 1913—14, hvorom der foreligger en Beretning i dette Tidsskrifts 9. Aargang. (Sylvester Mathias Saxtorph: Silkehalen, *Ampelis garrulus* i Danmark Vinteren 1913—14).

Medens det ved flere Forsøg har vist sig meget vanskeligt at faa et tilfredsstillende Resultat ud af en almindelig Undersøgelse af Fuglenes Træk her i Landet, maa det derimod siges, at Resultatet har svaret nogenlunde til Forventningerne, naar det drejede sig om en mere begrænset Opgave som f. Eks. en Undersøgelse af en bestemt Arts Udbredelse eller Trækforhold. Der er efterhaanden her i Tidsskriftet fremkommet en Række Beretninger dels om visse Ynglefugles Udbredelse og dels om nordligere Fuglearters Indvandring her i Landet. Ved det foreliggende saavel som de tidligere Arbejder har vi hos en Række fugleinteresserede Mennesker mødt den største Velvilje til at meddele Jagttagelser.

Vi skylder her Tak for modtagne Oplysninger til følgende: H. Arctander, Kredslæge, Storehedinge; C. Bornemann, stud. mag., Kbhvn; N. Christiansen, Lærer, Gjedesby; Chr. Cridland, Dyrslæge, Holbæk; K. Eckardt, cand. phil., Gentofte;

A. Fløystrup, Professor, Kbhvn.; J. Gregersen, Realskolelærer, Hals; Amor Hansen, cand. pharm., Holstebro; H. P. Hansen, Konservator, Herning; Johanne Høyer, Lærerinde, Kbhvn.; J. Jarlund, Lærer, Kalundborg; Adolf Jensen, Professor, Kbhvn.; P. Jensen, Plantør, Uggerby pr. Hjørring; J. P. Jørgensen, Landmand, Store Magleby; Carl Koch, Valgmenighedspræst, Ubberup; Halfdan Lange, stud. theol., Kbhvn.; P. G. Løvengreen, Direktør, Kbhvn.; C. Michaelsen, Lærer, Skibby; C. Olsen, Typograf, Nykøbing F.; A. Pedersen, Gaardejer, Risegaard, Lou; E. Rendtorff, Lærer, Korsør; G. Scholten, Premierløjtnant, Kbhvn.; K. Schäffer, Overlæge, Faksinge; C. N. Windeballe, Konservator, Fredericia og H. Winge, Viceinspector, Hellerup.

En særlig Tak skylder vi til Konservator H. P. Hansen, Herning (Meddelelserne mærket H.) og C. N. Windeballe, Fredericia (Meddelelserne mærket W.) for udførlige Lister over de Silkehaler, der er indsendt til Udstopning. En lignende Liste over de Fugle, som Konservator O. Nielsen, Nykøbing F. har modtaget, har vi faaet tilsendt fra Typograf C. Olsen, Nykøbing F. (Meddelelserne mærket O.).

Nedenstaaende gives en Oversigt over de modtagne Meddelelser ordnet efter de forskellige Lokaliteter, hvorfra der foreligger Oplysninger. Derefter følger nogle samlede Betragtninger over Silkehalens Forekomst her i Landet i 1918—19 og endelig en Sammenligning med Indvandringen i 1913—14.

SJÆLLAND.

København og Omegn. I selve Byen og dennes nærmeste Omegn blev der i Vinteren 1918—19 iagttaget adskillige Silkehaler.

I Botanisk Have saa Professor A. Fløystrup en enkelt Fugl 2. Marts, 18. Marts, 25. Marts og 26. Marts. Fuglen saas derimod ikke i Østre Anlæg. — I Kongens Have iagttog stud. mag. C. Bornemann den 17. Febr. en betydelig Mængde Silkehaler om Formiddagen. Paa et enkelt Sted taltes 16 Fugle, men det samlede Antal, der fandtes i Haven, var utvivlsomt betydeligt større. Fuglene, der var meget tillidsfulde, fløj delvis om i Smaaflokke. De aad Frugter af Rødtjørn og Ligustrum og søgte i stort Tal ned til en Vandpyt for at drikke. Samme Dags

Eftermiddag var Fuglene tilsyneladende forsvundet. 25. Febr. blev der atter set 2 Stkr. i Haven. — Følgende Iagttagelser fra Kbhvn. er tilsendt fra stud. theol. Halfdan Lange: 24. Febr. ca. 10 Stkr. i Flok ved Kastellet, 9. Marts 1 Silkehale i en Tjørnehæk ved Bispebjerg, 26. Marts 1 paa Svineryggen, 22. April 1 i Botanisk Have og 28. April 1 i Frederiks Hospitals Have i Bredgade. — 13. Decbr. 1 Stk., Kbhvn. (W.) — I Direktør Løvingreens Have paa Dronning Olgas Vej blev der set 1 Silkehale den 15. Marts og 3 Stkr. den 16. Marts. De levede af Rønnebær og fløj bort i sydlig Retning. — Om Silkehalens Forekomst i Hellerup skriver Viceinspector H. Winge: »Natten til den 13. Decbr. 1918 var her et ret stærkt Snefald med Blæst, tildels Storm, fra SØ.; om Dagen var det Graavejr, med svag Vind fra SØ., omkring Frysepunktet. Kl. 1 sad mindst 32 Silkehaler i tæt Flok stille i Toppen af et af de højeste Træer i min Have, der ligger paa Bredden af Øresund i Hellerup; næsten uafbrudt hørtes deres raslende, sølvklingende Stemmer; ofte fløj nogle ned i Tjørne og Rosenbuske, hvor de røde Frugter skinnede frem under Sneen. Det kunde se ud, som om Flokken lige var kommen flyvende tværs over Øresund og nu holdt Rast. De blev i Haven i længere Tid samme Dag. I den nærmest følgende Del af December vare Silkehaler flere Gange at se, altid i min egen Have, hvor de opholdt sig, ædende af en ualmindelig rig Høst af Tjørnebær: 17. mindst 4, 18. omkring 10, 19. ligeledes, 20. omtrent 20, 22. kun 1. Derefter blev ingen set førend 17. Jan. 1919, da 2 stadig vare i Haven. 19. Februar var der en enkelt i Haven. 1. Marts var der 1 i min Have og 3 i en Have i Nærheden. Senere viste sig ingen«. — Den 22. Decbr. saas 6 Silkehaler ved Brede (Lyngby Sogn) ædende Rønnebær (K. Eckardt), og den 29. Decbr. blev der iagttaget en Flok paa ca. 15 Stkr. paa Vestsiden af Gentofte Sø, tæt ved Lyngbyvej, hvor de spiste Frugterne af Tjørn (Johanne Høyer). Landmand J. P. Jørgensen saa 26. Decbr. en Flok paa ca. 15 Stkr. i Kongelunden paa Amager og 31. Decbr. 2 Stkr. samme Sted. Ved Tune Landboskole ved Taastrup saa han 11. Decbr. 1, 12. Jan. 2 og 17. Jan. 1 Silkehale.

Hornbæk. 20. Decbr. 1 Silkehale (H.).

Frederikssund. 2. Jan. 2 Stkr. og 9. Jan. 2 Stkr. fra Frederikssund (H.).

Roskilde. 5. Marts 1 Stk. fra Roskilde (H.). — Fra Ros-

kildeegnen modtog Konservator Nielsen, Nykøbing F. 2 Silkehaler 7. Jan. (O.). — Den 4. Jan. saa Lærer Michaelsen en Silkehal i Skolehaven i Skibby. Den aad ikke Rønnebær, skønt der var en Del, men derimod Snebær. Iagttageren har ellers aldrig set Silkehalen, naar undtages de store Mængder, der i Vinteren 1866—67 hang hos de københavnske Vildthandlere.

Holbæk. Dyr læge Chr. Cridland giver følgende Oplysninger om Silkehalens Forekomst ved Holbæk: »Silkehalen har i Vinterens Løb flere Gange vist sig i Strandparken udenfor Byen. Første Gang iagttog jeg den den 26. Jan., da en Flok paa 8 Stkr. opholdt sig i Parken en Dag. Den 31. Jan. kom atter en Flok paa 11 Stkr., der ligeledes kun opholdt sig her nogle faa Dage. I Febr. er der flere Gange iagttaget Smaaflokke paa 5—6 Stkr. Da der paa den Aarstid ikke fandtes noget stort Udvalg af Bær, var Silkehalen nærmest henvist til Frugterne af Viburnum, hvoraf der fandtes mange i Strandparken. Disse Bær synes mærkelig nok, trods deres stærke, iøjnefaldende Farver, ikke at finde Naade for andre Fugles Øjne, hvorimod Silkehalen kastede sig over dem med Graadighed og snart havde gjort rent Bord allevegne.« — 22. Decbr. 2 Stkr. og 25. Decbr. 1 Stk. fra Holbæk og 1. Jan. 1 Stk. fra Tølløseegnen (O.).

Nykøbing Sj. 29. Jan. modtog Konservator Nielsen, Nykøbing F., 3 Stkr. fra Odsherred (O.).

Kalundborg. Valgmenighedspræst Carl Koch, Ubberup, har indsendt følgende Oplysninger: »Den 26. Decbr. 1918 var her 6 Silkehaler i Haven, og den 29. Decbr. var der 3 Silkehaler i en Have ca. 1 km herfra. I de følgende Dage saa vi dem flere Gange her, saaledes igen 3. Jan. 1919. De holdt især til i Hvidtjørnen og spiste af Bærrene, fløj omkring i Haven og kvidrede lidt«. — Lærer J. P. C. Jarlund har følgende Dage noteret Silkehalen i Kalundborg og allernærmeste Omegn: »27. Jan. ca. 25 Stkr., 28. Jan. 3, 29. Jan. 13, 3. Febr. 8, 5. Febr. 6, 12. Febr. 8, 17. Febr. 7 à 8, 28. Febr. 1, og i Dagene indtil 10. Marts 1 Stk. — 20. Decbr. blev iflg. Meddelelse fra Konservator Clausen, Ribe, 1 Stk. skudt paa Asnæs. Maveindhold: Rønnebær (Halfdan Lange). — 3. Jan. 1 Stk. fra Kalundborg (W.). — 11. Jan. og 13. Jan. modtog Konservator Nielsen 1 Stk. fra Kalundborgegnen (O.).

Korsør. Lærer E. Rendtorff har med stor Elskværdighed gentagne Gange givet en Række Oplysninger om Silkehalens Forekomst i Korsør og nærmeste Omegn. De første Fugle blev

iagttaget 8. Decbr. 1918, og i noget varierende Antal blev Silkehalen set daglig indtil 4. Marts 1919. Ofte optraadte den i Flokke, der talte indtil en Snes Individuer. Hr. Rendtorff skriver 25. Febr. 1919: »Den maa ubetinget karakteriseres som »almindelig« i Byen, og Grunden er uden Tvivl de mange nye Veje, beplantede med Selje-Røn (*Sorbus scandica*). Disse stod for ca. 3 Maaneder siden ganske røde af Bær. En Skoledreng har ved Hjælp af Rønnebær under et Sold fanget 3 Stkr. ud af en Flok paa 4«. Det er ret paafaldende, at Silkehalen øjensynlig kun har holdt til i selve Byen, hvad der utvivlsomt maa tilskrives de ovennævnte Rønnebær. Det meddeles, at adskillige kyndige Folk i Byens Omegn saaledes slet ikke har bemærket Fuglen, og Hr. Rendtorff anfører i denne Forbindelse tre fugleinteresserede Mennesker, bosiddende i en Afstand af $\frac{3}{4}$ —2 km fra Byen, der ikke har observeret Silkehalen i Vinteren 1918—19. — Fra Korsør modtaget 1 Stk. 25. Decbr. og 1 Stk. 21. Jan. (H.).

Sorø. 1 Stk. modtaget 20. Jan. fra Stenlille, ca. 12 km N. for Sorø (H.).

Haslev. 1 Stk. 29. Decbr. (H.).

Storehedinge. Allerede den 13. Novbr. blev der iagttaget 6 Stkr. af Kredslæge Arctander i Storehedingevejens Rønnebærtræer og den 22. Novbr. 8 Stkr. ved Karise. Begge Steder opholdt Fuglene sig i Selje-Røn.

Næstved. Den 21. Decbr. modtoges 2 Silkehaler fra Vesteragesborg pr. Lou (ca. 10 km S. for Næstved), hvor de den 20. var skudt ud af en meget stor Flok, og den 26. Febr. saas en lille Flok søge Nattesæde i Granerne i en Have i Faarup pr. Lou. (A. Pedersen).

Præstø. 19. Marts blev en Silkehale skudt ud af en Flok paa 12 Stkr. ved Faksinge Sanatorium. (K. Schäffer).

Vordingborg. Ved Skaverup blev der set en Flok 24. Decbr., hvoraf 1 blev skudt, og 26. Decbr. saas 15 Stkr. paa Vordingborg Kirkegaard. De var travlt beskæftigede med at æde de røde Frugter paa Taxtræerne. (G. Scholten).

FALSTER.

Paa Sydspidsen af Falster optraadte Silkehalen talrig i December og i hvert Fald i første Halvdel af Januar. Lærer N. Christiansen, Gjedesby, skriver 8. Jan. 1919: »Den første Uge

i Decbr. f. A. saa jeg Silkehalen i Hundredevis nede ved Gjedser Station slaa sig ned i den derværende Gran- og Fyrreplantage, ligesom den i Mængder fløj ved Strandbredden paa Vestsiden af Kroghagepynten ved Gjedser«. Senere meddeles, at Silkehalen endnu i første Halvdel af Januar saas i Flokke ved Gjedser. — Premierløjtnant Scholten meddeler, at der allerede mellem 15. Novbr. og 20. Novbr. kom en Flok paa ca. 35 Stkr. til Gjedser, hvor de var i hvert Fald til 20. Decbr. 22. Jan. saas 5 i Rønnebærtræer ved Gjedser, 28. Jan. 9 og 13. Febr. 5 Stkr. samme Sted. — Konservator Nielsen, Nykøbing, der i Vinteren 1918—19 har haft 56 Silkehaler til Udstopning, har fra Gjedser og Sydfalster modtaget: 25. Novbr. 1, 16. Decbr. 2, 23. Decbr. 2, 24. Decbr. 1, 30. Decbr. 2, 13. Jan. 1 og 6. Febr. 1 Stk. (O.). — 13. Decbr. 1 fra Gjedser og 29. Jan. 1 fra Nr. Alslev (H.) — Fra Nykøbing og Midtfalster har Konservator Nielsen modtaget følgende Silkehaler: 10. Decbr. 1, 16. Decbr. 1, 27. Decbr. 4, 29. Decbr. 1, 10. Jan. 3, 29. Jan. 1, 6. Febr. 1 og 14. Marts 2 Stkr. Fra Nordfalster: 20. Jan. 1 og 28. Jan. 3 Stkr.; 12. Jan. saa Konservator Nielsen en Flok paa ca. 50 Silkehaler sammen med Kvækerfinker i Vesterskov ved Nykøbing (O.). — Typograf C. Olsen, Nykøbing, meddeler følgende personlige Iagttagelser: »10. Decbr. 1 Stk. ved Enganlægget ved Nykøbing, 3. Jan. 10 Stkr. i en stor Pil ved Bryggeriet, 4. Jan. 20 Stkr. samme Sted og 6—8 Stkr. i Byens Anlæg. Sidstnævnte Sted et enkelt Eksemplar den paafølgende Dag. Vejret var mildt og fugtigt med Vind fra V. og SV. Fuglene strejfede rundt i forskellige Retninger. I Slutningen af Januar saas 3 ved Enganlægget. Fuglenes Næring bestod i Begyndelsen hovedsagelig af Rønnebær, senere ogsaa for en Del af Hvidtjørnens Bær og — maaske kun undtagelsesvis — af Hyben«.

LOLLAND.

Konservator O. Nielsen, Nykøbing F., har modtaget følgende Silkehaler fra Lolland: 27. Decbr. 7 Stkr. Østlolland, 29. Jan. 3 Stkr. Nysted, 14. Decbr. 2 Stkr. og 25. Jan. 3 Stkr. fra Maribo (O.).

FYN.

Konservator Windeballe, Fredericia, modtog følgende Silkehaler fra Fyn: 10. Jan. 1 fra Holmstrup, 27. Febr. 1 fra Svend-

borg og 2. April 1 fra Nyborg. 2. Jan. fik Konservator Hansen, Herning, 1 Stk. fra Nr. Broby. — 23. Decbr. modtog Konservator Nielsen, Nykøbing F., 2 Stkr. fra Midtfyn (O.).

LANGELAND.

28. Novbr. 1 fra Tranekjær og 26. Decbr. 1 fra Nordenbro (H.). — Omkring 1. April blev 2 Stkr. skudt ved Lohals paa Langeland (Halfdan Lange).

JYLLAND.

Hjørring. Plantør P. Jensen, Uggerby Plantage, skriver: »Den 20. Decbr. saa jeg en Flok Silkehaler i Strandklitten, trækende ganske langsomt mod Vest, idet de stadig forsynede sig af Klittornens Bær. Den 25. samme Maaned saa mine Drengene en stor Flok ca. 500 m Syd for samme Sted, men da sad Fuglene i Trætoppene«.

Aalborg. Efter Anmodning har Realskolelærer Gregersen, Hals, velvilligst givet Oplysninger om Silkehalens Optræden ved Hals. De første Fugle blev set 26. September. Der blev da set nogle Smaaflokke paa 8—10 Stkr. Først i Oktober viste Silkehalen sig i langt større Mængde. »Man skød mange af de smukke Fugle, vel nærmest fordi man aldrig havde set dem før. De kunde sidde saa tæt i Træernes Toppe, at et Skud Høsehagl kunde dræbe over en Snes af dem. Enkelte Familier brugte dem til at spise, men de fleste skød dem kun af Myrdelyst. Fuglene var meget lette at komme paa nært Hold, og selv om de ved et Skud var skræmt bort fra en Trætop, satte de sig faa Minutter efter atter i det samme Træ«. — Hele Oktober og November Maaned var der mange Fugle, og Meddelelsen anslaa deres Antal til flere Tusinde Stykker. Ind i December aftog Fuglenes Mængde stærkt, og efter Jul saas der ingen Silkehaler. Fuglene levede fortrinsvis af Hvidtjørnens Frugter. — Fra Hals modtoges 29. Novbr. 3 Stkr. og 9. Decbr. 4 Stkr. (H.).

Nibe. 9. Decbr. 1 Stk. fra Aars, Syd for Nibe (H.).

Mariager. Fra Hadsund modtaget Silkehaler: 30. Novbr. 2, 20. Decbr. 3 og fra Vive pr. Hadsund: 3. Decbr. 9, 11. Jan. 1 og 25. Jan. 3 Stkr. (H.). — »17. Decbr. 1918 blev der i Vive skudt nogle Stykker af en Flok paa ca. 25, som havde opholdt sig i

en Tjørnehæk en fjorten Dages Tid og delikateret sig med de derværende Bær«. (S. Rasmussen: Hadsund-Egnens Fugle, (1906—1922), D. O. F. T., XVII, p. 18):

Randers. 4. Decbr. 1 Stk. fra Ørsted, Øst for Randers (H.).

Viborg. 17. Novbr. 1 Stk. fra Møldrup, N. for Viborg (H.).

Holstebro. Fra Holstebro skriver cand. pharm. Amor Hansen: »*Ampelis garrula* har saa godt som slet ikke vist sig her paa Vestkysten. I ingen af de mægtige Plantager Nord og Øst paa er den set. Det eneste, jeg ved om den, er, at et enkelt Eksp. blev set og skudt den 28. Novbr. 1918 i en Have her i Holstebro«.

Herning. Konservator H. P. Hansen har i Tiden fra 17. Novbr. 1918 til 5. Marts 1919 ialt modtaget 62 Silkehaler til Udstopning. 1. Decbr. og 4. Decbr. blev en Flok paa en Snes Stykker iagttaget ved Herning, hvoraf et Eksp. blev skudt. Følgende stammer fra Midtjylland: 27. Novbr. 1 fra Thyregod, 1. Decbr. 4 fra Assing pr. Kibæk, 16. Decbr. 1 fra Sunds, 16. Decbr. 3 fra Bording og 24. Decbr. 4 fra Voldsgaard pr. Studsgaard (H.).

Ringkøbing. 25. Decbr. 1 fra Tim (H.).

Aarhus. 6. Febr. 1 fra Hasle, V. for Aarhus (H.).

Horsens. 27. Decbr. 1 fra Hatting, V. for Horsens (H.).

Vejle. 18. Decbr, 29. Decbr. og 31. Decbr. modtaget 1 Stk. fra Vejle (W.).

Fredericia. Konservator Windeballe modtog i Tiden fra 28. Novbr. 1918 til 2. April 1919 ialt 16 Silkehaler til Udstopning, hvoraf 5 Stkr. fra Fredericia og Omegn. Paa Voldterrænet omkring Byen opholdt der sig indtil ind i April 1919 8 Silkehaler. (W.).

Kolding. 8. Decbr. og 19. Decbr. 1 Stk. fra Kolding (W.).

Ribe. 23. Decbr. iagttoges iflg. Meddelelse fra Konservator M. Clausen, Ribe, 3 Silkehaler i et Vejtræ tæt uden for Byen. (Halfdan Lange).

For at faa en samlet Oversigt over foranstaaende Iagttagelsesmateriale vedrørende Silkehalens Forekomst her i Landet i Vinteren 1918—19 vil det være nødvendigt at adskille Observationerne efter de forskellige Maaneder samt gruppere Iagttagelserne efter de forskellige Landsdele. I nedenstaaende Oversigt er hver Dato, hvor der er observeret Silkehaler, markeret

ved et Kryds, og Observationerne inden for hver Maaned er samlet i to Grupper, saaledes at de refererer henholdsvis til første og sidste Halvdel af hver Maaned. Materialet er endvidere efter Lokaliteterne inddelt saaledes, at Observationerne fra Sjælland, Lolland-Falster, Fyn-Langeland og Jylland danner hver sin Gruppe.

	Sjælland	Lolland-Falster	Fyn-Langeland	Jylland
September				x
Oktober				x } Hals x
November	x x	xx	x	x xxxxxxxx
December	xxxx xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx	xxxxx xxxxxxxxxxx	xx	xxxxxxxxxxxx xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx
Januar	xxxxxxxxxxx xxxxxxxxxxx	xxxxxxx xxxxxxxxxxx	xx	x } Hadsund x
Februar	xxxx xxxxxxxxx	xxx	x	x } Aarhus x
Marts	xxxxxxxxx xxxxxxx	x		x } Fredericia x
April	xx		xx	x

Oversigt over Observationer af Silkehaler i Vinteren 1918—19.

Paa Grundlag af denne Oversigt kan der gives følgende almindelige Fremstilling af Silkehalens Forekomst her i Landet i Vinteren 1918—19.

Indvandringen synes først at have fundet Sted i Jylland, idet de første Fugle er set der allerede den 26. September, medens de første Silkehaler først blev iagttaget paa Øerne i November. Der er det ejendommelige Forhold ved Silkehalens Optræden i Jylland i Efteraaret 1918, at den paa en ganske enkelt Lokalitet, nemlig ved Hals, blev observeret, længe før den blev set andre Steder i Landet. Sidst i September blev der set Smaaflokke paa 8—10 Stkr., og i Oktober optraadte Silkehalen i endog meget stor Mængde ved Hals, medens den i hele Oktober Maaned ikke er meldt fra andre Egne. Forekomsten ved Hals i September og Oktober synes derfor trods Fuglenes Mængde at have været af ren lokal Karakter. I Slutningen af November optraadte Silkehalen paa en Del forskellige Steder i Jylland, og

paa Øerne viste der sig ogsaa enkelte Smaaflokke. Først fra omkring den 10. Decbr. kan man sige, at Silkehalen var talrig over hele Landet, og sidste Halvdel af December er det Tidsrum, hvorfra der foreligger de fleste Iagttagelser.

I Januar var Silkehalen almindelig paa Øerne, medens den i Jylland synes at være reduceret stærkt i Antal. Der foreligger fra Jylland kun Meddelelse fra en enkelt Lokalitet (Hadsund).

Februar Maaned viser omtrent det samme Forhold. Almindelig Forekomst paa Øerne, men kun ganske enkelte Data fra Jylland (Aarhus, Fredericia).

Endnu i Marts er der en ret anselig Mængde Iagttagelser fra Øerne, medens der fra Jylland kun foreligger Meddelelse om en enkelt Flok Silkehaler, der iagttoges ved Fredericia hele Maaneden. Nævnte Flok opholdt sig der indtil lidt ind i April, men fra denne Maaned er der ellers kun spredte Meddelelser om enkelte Eksemplarer, der er set paa Øerne. Den sidste Silkehale blev observeret den 28. April (København).

Som det allerede fremgaar af det foranstaaende, viste der sig ret store Forskelligheder i Silkehalens Optraeden i Jylland og paa Øerne. Om Efteraaret optraadte Silkehalen saaledes paa en enkelt Lokalitet (Hals) allerede i Slutningen af September, medens den først blev observeret paa Øerne i November. Ejendommeligt for dens Forekomst i Jylland er endvidere, at den kun synes at være talrig der fra midt i November og indtil Nytaar, medens den paa Øerne i hvert Fald mange Steder var almindelig indtil Udgangen af Marts Maaned. Det er af Interesse at se lidt nærmere paa det sidstnævnte Forhold.

Man maa efter det foreliggende Iagttagelsesmateriale være berettiget til at antage, at den tidlige Invasion ved Hals er de første Forløbere for den senere større Indvandring, der strakte sig over hele Landet og endvidere, at Invasionen først har kulmineret i Maanederne November—December. Indtil omkring Nytaar har der derfor formodentlig stadig foregaaet en Indvandring af disse Fugle her i Landet. Forholdene er derimod senere, fra Januar til April, ikke saa lette at udrede. Da en Mængde Silkehaler utvivlsomt har tilbragt Vinteren her i Landet, er det meget vanskeligt paa Grundlag af det foreliggende Materiale at afgøre, om de Silkehaler, der opholdt sig her i Landet i Marts—April, alene var overvintrende Fugle, eller om der i Foraarsmaanederne er sket en Invasion sydfra, og disse Fugle

da har opholdt sig her paa Gennemrejse. Der synes efter de indsamlede Oplysninger kun at være meget lidt, der taler for en Invasion sydfra om Foraaret.

Vi vil nu nærmere betragte de Egne af Landet, hvor der er observeret Silkehaler, og vil i den Anledning dele Materialet i to Dele, saaledes at Iagttagelserne fra September 1918 til Januar 1919 er afsat paa et Kort (Fig. 1) og Iagttagelserne fra Februar til April 1919 paa et andet (Fig. 2). Ved en saadan Deling af Materialet opnaar vi formodentlig at faa Observationerne fra Indvandringen nordfra om Efteraaret og i de tidlige Vintermaaneder adskilt fra Observationer, der gælder Fugle, der er paa Vandring mod Nord om Foraaret. Man maa dog erindre, at man i begge Tilfælde maa regne med, at en Del af Iagttagelserne utvivlsomt drejer sig om overvintrende Fugle. I mange Tilfælde er det ikke muligt at afgøre, om de iagttagne Fugle har været overvintrende eller kun paa Gennemrejse, men man vil af nedenstaaende to Kort se, at der i flere Egne af Landet var stor Forskel i Silkehalens Forekomst i de to Tidsrum: September 1918—Januar 1919 og Februar—April 1919.

I Tidsrummet fra September 1918 til Januar 1919 vil det ses, at Silkehalen viste sig spredt over hele Landet. Fra Jylland foreligger der en Mængde Observationer fra næsten alle Egne undtagen Thy. Anderledes stiller det sig med Silkehalens Forekomst i Tidsrummet fra Februar til April 1919. Fra Øerne er der, som det vil ses af Fig. 2, en betydelig Mængde Observationer, men i Jylland derimod kun fra to Lokalteter. I Begyndelsen af Februar er en Silkehale skudt ved Aarhus, og ved Fredericia opholdt den tidligere omtalte Flok Silkehaler sig indtil ind i April Maaned. I sidstnævnte Tilfælde er det givet, at det har drejet sig om overvintrende Fugle. Der er saaledes næppe Tvivl om, at Silkehalen i Foraarsmaanederne 1919 i Modsætning til om Efteraaret 1918 kun optraadte i meget ringe Mængde i Jylland.

De fleste Iagttagelser fra Februar—April 1919 drejer sig formentlig om overvintrende Fugle, og det synes derfor at fremgaa af det foreliggende Materiale, at Silkehalen kun har overvintret almindeligt paa Øerne og i det sydligste af Jylland. Det er som tidligere nævnt ikke muligt paa Basis af de forhaandenværende Iagttagelser at afgøre, om der eventuelt om Foraaret har foregaaet en Invasion af Silkehaler sydfra, men da der ikke

foreligger Oplysninger om Silkehalens Optraeden i Jylland fra Foraaret, udover overvintrende Fugle, maa man være berettiget til at antage, at der i hvert Fald ikke i Jylland er sket nogen Indvandring om Foraaret.

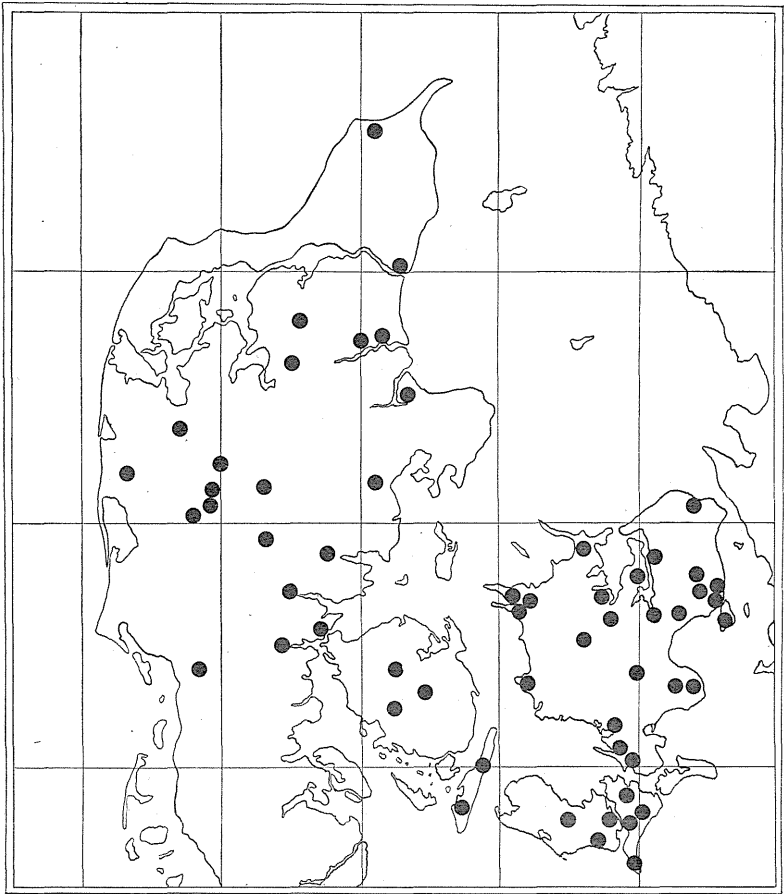

Fig. 1. Silkehalen i Danmark September 1918—Januar 1919.

Til Slut skal vi foretage en Sammenligning mellem Silkehalens Forekomst i 1918—19 og den foregaaende store Indvandring af Silkehaler her i Landet, nemlig i Vinteren 1913—14, om hvilken S. M. Saxtorph som nævnt har publiceret en Beretning i nærværende Tidsskrifts 9. Aargang. Iagttagelsesmateriale fra 1913—14 har jeg behandlet paa samme Maade som

Observationerne fra 1918—19. Vi faar da i nedenstaaende Skema en Oversigt over Antallet af Iagttagelser fra de to Invasioner, idet Iagttagelserne er opført for de forskellige Landsdele og grupperet i Tidsrum paa en halv Maaned.

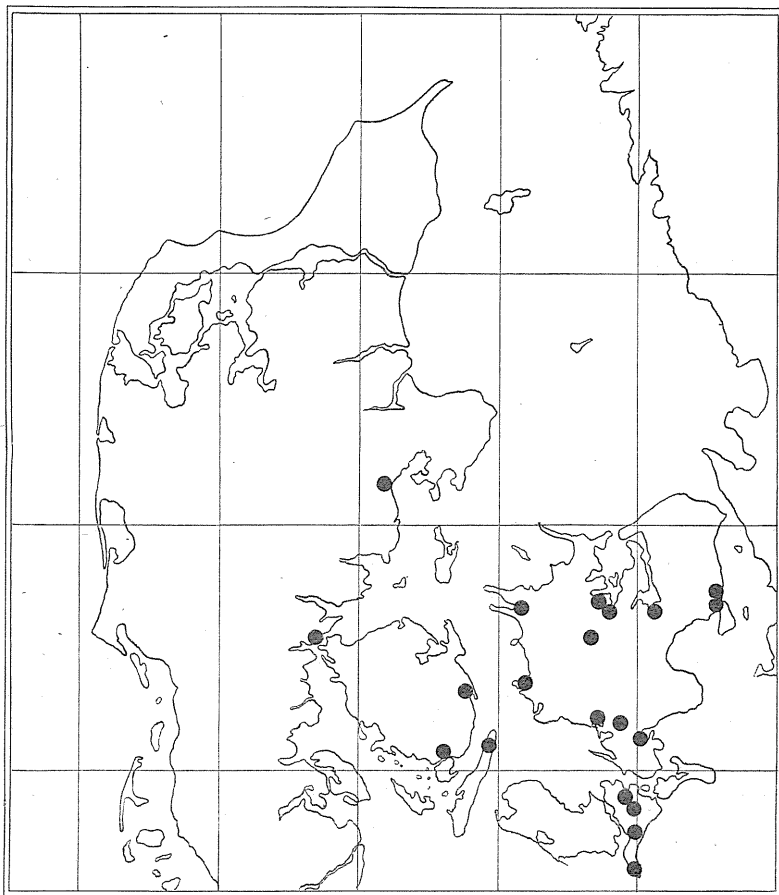

Fig. 2. Silkehalen i Danmark Februar—April 1919.

Det fremgaar af denne Oversigt, at de to Invasioner, naar man ser bort fra den tidlige Forekomst i Jylland 1918, i store Træk er foregaaet omtrent paa samme Tidspunkt om Efteraaret, nemlig i November. Den store Mængde Silkehaler synes dog at være indvandret noget tidligere i Efteraaret 1913 end i Efteraaret 1918. Fuglenes Antal synes saaledes i 1913 at kul-

	1913—14.				1918—19.			
	Sjælland	Lolland-Falster	Fyn-Langel.	Jylland	Sjælland	Lolland-Falster	Fyn-Langel.	Jylland
September ..	»	»	»	»	»	»	»	»
	»	»	»	»	»	»	»	1
Oktober	»	»	»	»	»	»	»	1
	»	»	»	»	»	»	»	1
November ..	7	1	6	5	1	»	»	1
	10	»	1	5	1	2	1	6
December...	10	»	1	7	4	5	»	9
	3	»	1	4	21	9	2	14
Januar	8	1	»	3	11	7	2	1
	1	2	1	3	11	9	»	1
Februar	9	»	»	»	4	3	»	1
	5	»	»	»	7	»	1	1
Marts	»	1	»	»	9	1	»	1
	1	»	»	»	6	»	»	1
April	»	»	»	»	»	»	2	1
	»	»	»	»	2	»	»	»

minere allerede i sidste Halvdel af November, medens Kulminationen i 1918 først finder Sted i sidste Halvdel af December. Ved begge Invasioner har der overvintret en betydelig Mængde Fugle her i Landet, og det er af Interesse at fremhæve, at der øjensynlig ved begge Indvandring har overvintret yderst faa Silkehaler i Jylland i Sammenligning med paa Øerne. Ved første Indvandring blev der saaledes slet ikke observeret Silkehaler i Jylland senere end i sidste Halvdel af Januar, og ved sidste Indvandring meldes der senere end Midten af Februar kun om den enkelte Flok ved Fredericia.

Der foreligger fra begge Indvandring flest Observationer fra Sjælland. Efter disse synes Silkehalen at have været almindelig paa Sjælland i Vinteren 1913—14 indtil omkring 1. Marts og i Vinteren 1918—19 til omkring 1. April. I det hele maa det siges, at Fuglene i Foraaret 1914 betydeligt tidligere forlod Landet end i 1919. Den sidste Dato for iagttagne Silkehaler paa Sjælland er saaledes 1914: 18. Marts og 1919: 28. April.

I Efteraaret 1913 foregik der som bekendt ogsaa her i Landet en anselig Masseindvandring af Nøddekrige (*Nucifraga caryocatactes L.*), hvormom jeg har givet en Beretning i dette

Tidsskrifts 9. Aarg. Nøddekrigens Indvandring fandt særlig Sted fra sidst i September til først i November, altsaa nærmest umiddelbart før Invasionen af Silkehalen begyndte. Denne Massevandring af Fugle af forskellige Arter mod Syd i visse Efteraar er et yderst interessant Fænomen. Angaaende Aarsagen til disse Vandringer har der været fremsat forskellige Forklaringer, og den almindeligste Tydning er den, at der paa Grund af Misvækst hersker Mangel paa Føde i de nordlige Egne, hvor disse Fugle almindeligvis opholder sig om Vinteren. En saadan Forklaring synes ogsaa langt rimeligere, end at f. Eks. meteorologiske Forhold som streng Kulde skulde være Aarsag til, at Fuglene enkelte Aar i store Mængder drager saa langt mod Syd. Betragter vi de to Arter, Nøddekrige og Silkehale, vil man se, at det kun er enkelte Aar, hvor begge Arter træffes her i Landet i større Mængde. Dette var saaledes Tilfældet i Efteraaret 1913, medens kun Silkehalen var talrig her i Efteraaret 1918. Endvidere vil man bemærke, at Nøddekrigens Indvandring i 1913 foregik flere Maaneder, før Silkehalen viste sig i Mængde her i Landet. Dette alene synes at tale imod, at Indvandringen af disse nordlige Fugle skyldes meteorologiske Forhold.

Mangel paa Føde enkelte Aar i de Egne, hvor de to nævnte Arter almindeligvis tilbringer Vinteren, er langt snarere Aarsag til en Massevandring mod Syd. I den forskellige Føde, der for hver af de to Arter udgør den vigtigste Næring, maa man søge Forklaringen paa, dels at Invasionen foregaar paa en noget forskellig Tid af Aaret for de to Arter, og dels, at kun den ene af Arterne visse Aar viser sig i Mængde her i Landet.
